

GEOGRAFIA I HISTÒRIA

ESO

INTRODUCCIÓ

La geografia i la història són dos disciplines amb una àmplia tradició escolar que faciliten el coneixement de la dimensió social del ser humà. Ambdós posseïxen un enorme potencial intel·lectual i formatiu, molt adequat per a l'alumnat de l'ESO, a l'aportar una perspectiva global i integradora de la realitat social tant en la seua dimensió espacial com temporal. Des d'esta matèria es poden abordar els problemes socials que l'alumnat haurà d'afrontar com a ciutadà i aprendre a viure en societat i assumir els valors que la fonamenten: la convivència democràtica, la cooperació, el respecte als altres i l'ús sostenible dels recursos naturals.

La geografia, com a forma de coneixement, estudia la diferenciació de l'espai geogràfic i la interacció entre la societat i el medi natural, entesa com un procés geogràfic en què es manifesten les estratègies, interessos i projectes de les persones i dels grups socials en un determinat espai. La geografia promou el coneixement de la distribució, localització i interconnexió dels diversos elements que caracteritzen els llocs i els espais geogràfics de diferent magnitud, de les societats que els habiten i la seua diversitat cultural, de l'ús que fan dels recursos del medi natural i de l'organització del territori. La geografia contribueix a comprendre les interaccions entre els fenòmens naturals i les activitats humanes que expliquen les transformacions dels espais i regions. I ho fa per mitjà d'un caràcter crític i de compromís social, que supera la idea de ciència intermèdia entre l'aspecte físic i l'aspecte social, i que permet buscar una explicació dels grans processos de canvi, els desequilibris territorials i dels principals problemes socials que caracteritzen el món actual, incloent-hi els que afecten el medi natural. Tot això orientat cap a la transformació de la realitat existent.

La geografia aporta també una sensibilització cap al valor dels paisatges i l'ús i conservació dels recursos ambientals per a aconseguir un desenrotllament sostenible i just. Una altra contribució important és la possibilitat de representar els elements que configuren l'espai geogràfic i les seues interrelacions a través de plànols i mapes que faciliten el raonament sobre els fenòmens geogràfics i la seua problemàtica en espais que van des de l'àmbit local a l'àmbit global. L'enfocament d'esta disciplina ha de servir per a proporcionar les ferramentes fonamentals que ajuden el nostre alumnat a resoldre problemes en els contextos propis de la seua vida quotidiana i l'entorn social, de l'àmbit acadèmic i per a desenrotllar amb garanties posteriors estudis de caràcter acadèmic o professional.

D'altra banda, la història contribueix a crear marcs de pensament que permeten comprendre la dimensió temporal i causal dels fenòmens històrics, construir explicacions que tinguen en compte els motius, les creences i els projectes dels individus i els grups socials en un determinat context històric, comparar les formes de vida de societats en diferents llocs i èpoques, comprendre els processos de canvi i les continuïtats pròpies dels assumptes humans. La història, com a ciència del canvi social, també permet entendre la diversitat i la complexitat de l'experiència humana, les relacions entre diferents grups i els desafiaments i conflictes que van haver d'afrontar. Això contribueix a l'ampliació i l'enriquiment de l'experiència personal de l'alumnat.

L'aprenentatge històric també fomenta l'habilitat i l'hàbit de pensar de manera crítica, el gust per indagar sobre el passat, plantejar-se preguntes obertes i tractar de respondre-les analitzant i avaluant una varietat de fonts, buscar evidències, comparar i interrelacionar fets. Així mateix, este aprenentatge històric permet a l'alumnat comprendre la història com una construcció humana en què molts dels seus juís estan sotmesos al dubte i al debat que genera noves preguntes i entendre així per què els historiadors estan contínuament reinterpretant el passat, no sols perquè apareixen noves evidències, sinó perquè es tornen a pensar les preguntes. En este sentit, la història ajuda a reflexionar sobre la realitat social, amplia l'experiència de l'alumnat, el sensibilitza cap a la importància del patrimoni històric i la diversitat cultural i li aporta una sèrie de coneixements, destreses i hàbits intel·lectuals necessaris per a la seua progressió acadèmica i professional.

Este plantejament es projecta en la selecció de continguts organitzats en diversos blocs que també reuneixen els corresponents criteris d'avaluació i els lliguen a les competències clau. Tots estos són un referent necessari per a l'elaboració de programacions didàctiques obertes i flexibles que permeten adequar-se als diferents contextos d'aula i a la diversitat de l'alumnat. En este sentit, els blocs no representen cap forma concreta de programació, encara que suggerixen un repertori ampli de processos geogràfics i històrics on s'integren fàcilment l'estudi dels principals problemes socials que caracteritzen el món actual.

El currículum d'esta matèria s'organitza en dos cicles. El primer comprén els tres primers cursos i s'estructura en quatre blocs. El primer d'estos és comú a tots els cursos de l'ESO. Els continguts relatius a la geografia s'han organitzat en dos blocs: el medi físic (bloc 2) i l'espai humà (bloc 3), però concebuts des d'un plantejament global i on es destaquen les interrelacions entre ambdós. El bloc 4 agrupa els continguts relatius als processos històrics. En el curs 4t d'ESO se centra fonamentalment en els processos que definixen la història contemporània i els continguts s'organitzen, al seu torn, en diversos blocs entorn de períodes significatius. En l'últim d'estos s'aborda la globalització des de la doble perspectiva geogràfica i històrica.

El bloc comú inicial té un caràcter transversal, per la qual cosa condiona la selecció de continguts de les seqüències didàctiques i de la programació. Este bloc reuneix continguts que constitueixen una aproximació a la geografia i a la història com a formes de coneixement científic, i prefiguren un marc flexible per a seqüenciar les activitats des del punt de vista metodològic. Plantejar-se preguntes i planificar una indagació, obtenir, seleccionar, registrar i organitzar la informació, analitzar-la i interpretar-la i elaborar conclusions i comunicar-les constitueixen accions metodològiques de gran valor per al desenvolupament de l'autonomia intel·lectual de l'alumnat. Altres continguts es referixen al desenvolupament d'estratègies que potencien l'aprenentatge cooperatiu, la gestió de projectes individuals i grupals i l'autoregulació del procés d'aprenentatge. Els continguts d'este bloc són transversals respecte als altres blocs i tenen un caràcter de progrés qualitatiu.

Els dos blocs següents arpleguen els continguts de la geografia. El bloc 2 se centra en l'estudi del medi físic en què es desenvolupa la vida humana. Els elements d'este medi condionen les actuacions humanes i donen lloc a una gran diversitat de paisatges naturals i humans. En este bloc s'estudia la distribució i localització d'estos elements que configuren el medi i la seua interacció amb les societats humanes. Esta interacció es planteja des dels desafiaments que han de superar les societats, com és l'èxit d'un desenvolupament sostenible o el risc per a la vida humana que impliquen certs fenòmens naturals. Tot això requereix un coneixement de tots estos elements i de les seues connexions a través de la seua anàlisi en espais de diferent escala i on l'ús de fonts d'informació geogràfica, especialment els relacionats amb la representació de l'espai geogràfic, és fonamental.

Els continguts corresponents al bloc 3 fan referència als aspectes humans de l'espai geogràfic, sobretot els relacionats amb processos que es manifesten en forma de problemes, tant per la seua repercussió social (l'explosió demogràfica i la producció d'aliments, l'envelliment de la població o la intensificació de les migracions), com mediambiental (l'esgotament dels recursos naturals o el deteriorament ambiental, per exemple) i d'organització territorial (conflictes territorials, bèl·lics, etc.), cosa que permet l'anàlisi crítica de les actuacions humanes empreses per a fer front a estos problemes, i la formulació de propostes de millora. Els dos blocs de geografia integren els processos clau del pensament geogràfic com són la distribució, localització, interacció, difusió, interacció i escala que són aplicats de manera progressiva a l'estudi dels fets geogràfics i així es reflectix en la redacció dels criteris d'avaluació.

Finalment, en el bloc 4 s'estudien els processos i fets històrics seguint les grans etapes cronològiques. La progressió dels aprenentatges compresos en este bloc es basa sobretot en l'explicació dels canvis socials. Això comporta la conceptualització de temps històric i de les nocions associades a este com a successió, duració i simultaneïtat i la seua representació cronològica. L'estudi d'estos canvis en el temps ha de permetre a l'alumnat elaborar explicacions progressivament més complexes en les quals interrelacione diversos factors, les motivacions dels agents històrics i les conseqüències. També el nivell d'interpretació històrica ha de progressar i permetre relacionar entre si fets i processos que tenen lloc en espais o temps distints i no impedir dotar-los d'un sentit profund. Un altre aspecte que es destaca en este bloc és el referit a l'ús d'una varietat de fonts (textos de diversos gèneres, obres d'art, objectes, mapes) i la seua comprensió crítica per a adquirir una certa perspectiva històrica global. Estos aspectes mencionats configuren la base del pensament històric que dota l'aprenentatge de la història d'un alt sentit educatiu. Estes dimensions del

coneixement històric són les que han servit per a elaborar els criteris d'avaluació i facilitar així la progressió dels aprenentatges i l'atenció a la diversitat de la mateixa manera que s'ha suggerit en els blocs corresponents a la geografia.

Esta matèria es construeix sobre una sèrie d'elements transversals. En primer lloc, s'indiquen aquells relatius al desenrotllament de les competències clau.

En lloc destacat està la contribució a les competències socials i cíviques ja que la geografia i la història potencien aquells coneixements, destreses i actituds necessaris per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més complexos, participar en la presa de decisions i abordar els conflictes per a superar els reptes que planteja la convivència de diferents grups socials des del respecte mutu i les conviccions democràtiques. La finalitat última de l'àrea és aconseguir la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavorisquen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la igualtat, i la justícia, així com potenciar actituds i comportaments que contribuïsquen a superar qualsevol tipus de discriminació. Estos coneixements, actituds i valors són la base per a la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. La dita participació ha de basar-se en el diàleg igualitari i en el respecte de les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

Des d'esta matèria també es promou el desenrotllament de les competències en ciència i tecnologia per mitjà de la introducció als mètodes del coneixement científic (definir problemes, formular hipòtesis, etc.) i al coneixement del medi natural i l'aprofitament dels seus recursos. Este coneixement és necessari per a actuar a favor de la protecció del medi ambient i aconseguir un desenrotllament sostenible i just. En esta línia, esta matèria promou pràctiques culturals com ara la visita a espais naturals o itineraris de divers tipus per a un coneixement directe dels espais geogràfics i els paisatges humans.

El coneixement de diverses expressions culturals, en tant que fenòmens socials, és un altre objectiu de les finalitats de la Geografia i Història i amb això contribuïx a la competència de consciència i expressió artística. El coneixement sobre els estils artístics i de la dimensió social del procés creatiu concreten esta aportació. D'altra banda, moltes d'estes manifestacions culturals i artístiques constituïxen fonts per a comprendre les societats històriques i actuals i el seu coneixement és fonamental per a prendre consciència de l'herència cultural de les societats que ens van precedir i preservar-la. Des de l'àrea també es promouen pràctiques culturals com ara la visita a museus i monuments o la participació en diverses activitats culturals de l'entorn valencià.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està vinculada al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre textos orals i escrits, continus i discontinus (mapes, taules, gràfiques, infografies) presentats en diferents formats i codis, i que requerixen destreses com saber extraure informació rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. També requerix l'expressió oral i escrita a través de diversos tipus de textos lligada a la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seua adequació a la situació comunicativa o l'ús d'un vocabulari adequat són propietats fonamentals. A més, les implicacions metodològiques derivades dels continguts i criteris promouen la interacció comunicativa per a la construcció compartida del coneixement escolar.

En esta línia, la competència digital és reforçada en tant que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, Internet i per mitjà de l'ús de ferramentes informàtiques. Cal mencionar, en particular, l'ús de recursos basats en sistemes d'informació geogràfics. L'aprofitament dels recursos basats en TIC en l'aprenentatge requerix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtindre informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la xarxa.

Esta matèria ofereix moltes possibilitats per a desenrotllar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprenent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Sobretot des del bloc 1 es tracten aspectes que configuren esta competència com el plantejament de preguntes, fer plànols, obtindre informació i avaluar-la. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu, en la gestió eficaç de les tasques individuals i grupals. Finalment, s'incideix sobre la reflexió sobre la naturalesa del coneixement geogràfic i històric, sobre el seu caràcter provisional sotmés al constant debat. També es proposa habitar-se a formular les preguntes bàsiques que

permeten pensar sobre els fets socials i construir el coneixement així com la de promoure diversos hàbits de pensament.

Finalment, contribuïx a la competència de sentit de la iniciativa i esperit emprenedor al potenciar la seua progressiva autonomia en la presa de decisions i planificació d'actuacions, en la resolució de problemes de temàtica social i a potenciar el seu sentit crític i creatiu davant de qüestions socials així com el de la responsabilitat.

A això cal afegir la integració de temes transversals com el desenvolupament sostenible i el medi ambient o la protecció davant d'emergències i catàstrofes d'origen natural i el risc que poden suposar el mal ús de les TIC en la mesura que es potencia el seu ús crític. En menor grau i de forma indirecta pot contribuir a previndre els riscos d'explotació i abús sexual com a manifestacions de les desigualtats socials.

L'aprenentatge competencial implica canvis profunds en els mètodes que hui predominen en les aules en l'ensenyança de la geografia i la història. L'enfocament metodològic ha de contribuir al fet que els alumnes mobilitzen els seus recursos per a afrontar situacions problemàtiques relatives a diversos contextos. Per a això, cal triar diferents models didàctics que proposen ambients motivadors adequats als aprenentatges pretesos. Les seqüències didàctiques implícites en estos models han d'encaminar-se a la realització de pràctiques socials que donen sentit a estos aprenentatges i comprometen l'alumnat.

La naturalesa d'esta matèria afavorix l'adopció d'enfocaments metodològics com ara l'aprenentatge basat en projectes, la indagació col·lectiva, la resolució de problemes, l'estudi en profunditat de casos, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol o els debats sobre processos oberts. Tots estos enfocaments afavorixen un aprenentatge motivador, participatiu i situat per mitjà de l'aprofitament de diversos contextos socials que permeten integrar aprenentatges no formals i la col·laboració amb la comunitat educativa. També permeten integrar activitats lligades a pràctiques socials com la visita a museus de diferent tipus, la realització d'itineraris per a realitzar observacions directes, les visites a llocs amb un elevat contingut de patrimoni històric, artístic o natural o la creació de continguts per a informar, sensibilitzar la comunitat o participar en debats socials fent propostes. En este sentit, és fonamental l'aprofitament com a recurs de l'entorn ampli que constituïx la Comunitat Valenciana, tant com a base de l'exercici d'activitats d'aprenentatge com servir de context social on l'alumne demostra els seus exercicis. L'avaluació dels aprenentatges de caràcter competencial situa en primer pla l'ús de criteris d'avaluació. Estos al·ludixen a diverses situacions en què l'alumnat mostra el seu exercici per mitjà de l'ús de manera integrada de diversos processos cognitius i afectius, els seus coneixements, habilitats i actituds i l'ús de recursos i tècniques en una sèrie de contextos tipus, predominantment acadèmics, però també personals, socials i professionals que el docent haurà de seleccionar i concretar en l'aula. La redacció dels criteris aporta detalls sobre la naturalesa d'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.).

És important subratllar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge i, per a això, és important considerar els corresponents a l'assignatura de Ciències Socials d'Educació Primària per a afavorir el procés de transició. La complexitat de l'aprenentatge en Geografia i Història, unit a l'enfocament competencial que se li dona, fa necessari ampliar la varietat de procediments i instruments d'avaluació connectats amb els criteris d'avaluació. L'ús de rúbriques, portafolis, llistes de comprovació, etc. suggereix anar més enllà de la diversitat d'exàmens i integrar l'avaluació en el procés d'aprenentatge.

La conjunció dels elements del currículum i el caràcter transversal dels continguts en l'enfocament competencial està pensada per a atendre la diversitat des d'una perspectiva inclusiva. El currículum proposa diversos tipus de continguts i destaca aquells que afavorixen l'aprenentatge basat en el pensament. La selecció de continguts és rellevant per a entendre el món del present i, per a això, amb l'ajuda imprescindible del professor, és possible que estos aprenentatges tinguen sentit per a l'alumne.

D'altra banda, els enfocaments metodològics d'acord amb l'aprenentatge competencial promouen la participació i la implicació de l'alumnat. Estos enfocaments inclouen i donen coherència a l'ús de múltiples recursos, des de variats materials didàctics fins a l'ús d'informació presentada a través de diversos formats i mitjans, i a diferents procediments que poden afavorir distints estils d'aprenentatge. Esta diversificació d'activitats, recursos i continguts facilitarà l'atenció a la diversitat en l'aula, al mateix temps que dota l'alumnat d'una forma general d'actuar per a aprendre seguint una sèrie de passos inspirats en la racionalitat científica.

Finalment, des de l'avaluació també s'afavorix l'atenció a la diversitat a partir del fet que els criteris adopten una seqüència progressiva i diferenciada que permet identificar els aprenentatges bàsics i que es proposen diversos instruments i procediments per a avaluar els diferents aprenentatges que ens aproximem a una avaluació més autèntica.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura de Geografia i Història

Curs 1r ESO

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències i el significat de les transformacions socials i espacials.</p> <p>Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics i geogràfics.</p> <p>Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics i geogràfics.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos.</p> <p>Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Ús de diversos procediments per a obtenir i registrar informació sobre fets històrics i geogràfics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara l'ús de biblioteques, eixides de camp o Internet.</p> <p>Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts.</p> <p>Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts.</p> <p>Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell.</p> <p>Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics i geogràfics.</p> <p>Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell:</p>	<p>BL1.1. Planificar la realització d'una indagació individual amb la guia del docent sobre les causes i les conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a este nivell per mitjà de la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'estimació del temps necessari i l'organització del treball individual i grupal.</p> <p>BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus, eixides de camp) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació.</p> <p>BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesi de conclusions i situar els fets fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió i duració i en un context geogràfic.</p> <p>BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLICAA</p> <p>CCLI CAA</p>

<p>esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.) i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p> <p>Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics.</p> <p>Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, mapes temàtics, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.</p> <p>Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu.</p> <p>Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu.</p> <p>Sentit crític i de la responsabilitat.</p>	<p>corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada.</p> <p>BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.</p> <p>BL1.6. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrar empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.7. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.8. Descriure aquells aspectes relatius als coneixements i destreses històriques i geogràfiques que contribuïxen al desenrotllament de les competències que es demanden per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional i relacionar estes competències amb les professions on s'usen.</p>	<p>CAA CD SIEE</p> <p>CSC CAA</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p>
---	--	---

Bloc 2: El medi físic. Curs 1r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La Terra, un planeta habitable en el Sistema Solar. Factors que ho fan	BL2.1. Reconéixer les característiques específiques del nostre planeta i	CMCT

<p>possible: la seua posició en el sistema solar, els moviments de la Terra i els seus efectes en la vida dels sers humans, la forma i la dimensió.</p> <p>El problema de la representació de la Terra: les projeccions cartogràfiques (Mercator, Peters, etc.).</p> <p>El mapa com a ferramenta bàsica del treball geogràfic: estratègies de lectura i interpretació de la informació cartogràfica proporcionada per diversos documents cartogràfics (plànols, croquis, mapes, etc.) i sistemes d'informació geogràfica; ús de tècniques del treball cartogràfic: l'ús de l'escala, de la xarxa de coordenades geogràfiques (latitud i longitud) i de l'orientació.</p> <p>El medi físic del planeta: la importància de l'atmosfera, la litosfera, la hidrosfera i la biosfera per als sers humans.</p> <p>Els principals espais naturals del planeta: la diversitat de paisatges com a síntesi de la interrelació entre els diferents components bàsics: el relleu (estructures i formes), la hidrografia i el clima (elements i zones bioclimàtiques).</p> <p>Distribució i característiques dels principals espais naturals a Espanya, Europa i al món.</p> <p>Els riscos naturals a la Comunitat Valenciana, a Espanya i al món, i la desigual incidència social i econòmica en les zones afectades atenent el diferent nivell de desenrotllament humà.</p>	<p>argumentar com algunes d'estes són decisives per a fer possible el desenrotllament de la vida humana en la Terra.</p> <p>BL2.2. Evidenciar la dificultat de representar l'esfericitat de la Terra en un plànol i demostrar amb exemples com afecta això la distorsió de formes i superfícies dels continents representats en planisferis de diferents projeccions i al traçat de la xarxa de coordenades geogràfiques per a facilitar l'ús crític de la cartografia.</p> <p>BL2.3. Descriure la informació proporcionada per diversos documents cartogràfics a partir de guies d'anàlisi i utilitzar diverses tècniques de treball cartogràfic per a facilitar el maneig dels mapes com a font d'informació geogràfica i situar-se en l'espai.</p> <p>BL2.4. Descriure la distribució de terres i mars en el planeta i els tipus de relleu terrestre, i reconèixer els fets geogràfics més rellevants del medi físic (unitats del relleu, hidrografia, grans conjunts climàtics i formacions vegetals) d'Espanya, d'Europa i del món per a concretar visualment l'espai terrestre i situar-s'hi.</p> <p>BL2.5. Analitzar el funcionament del medi físic del planeta com a resultat de la interrelació dels diversos elements del medi físic i explicar com esta afavorix el desenrotllament de la vida terrestre.</p> <p>BL2.6. Descriure la distribució espacial i les característiques dels grans espais naturals a Espanya, a Europa i al món i exemplificar la influència d'estos espais naturals sobre les accions humanes a partir de l'anàlisi de fonts.</p> <p>BL2.7. Comparar espais geogràfics de diferent magnitud resultants de la interacció entre el medi físic i els grups socials i constatar la seua diversitat manifesta en la seua varietat paisatgística amb l'ajuda de l'observació d'imatges i l'organització de la informació per mitjà de taules o altres</p>	<p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CSC</p> <p>CMCT</p>
--	--	---

	<p>formes gràfiques.</p> <p>BL2.8. Concretar els fenòmens naturals que poden tindre conseqüències catastròfiques per a la vida humana i comprovar si les actuacions humanes poden agreujar o reduir els seus desastrosos efectes per mitjà de l'anàlisi de la informació que proporcionen els mitjans de comunicació.</p>	<p>CMCT CSC</p>
--	---	---------------------

Bloc 3: L'espai humà. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Els recursos del medi: aprofitament i futur dels recursos naturals com ara l'aigua, els sòls i els boscos. Impacte mediambiental de les actuacions humanes i transformació del paisatge natural.</p> <p>Valoració de la diversitat de mitjans naturals de la Terra com a riquesa a conservar.</p> <p>Actitud crítica davant dels problemes mediambientals. Presa de consciència del caràcter limitat dels recursos naturals i de racionalitzar el seu consum.</p> <p>Noció de desenvolupament sostenible.</p> <p>Polítiques de conservació i protecció del medi ambient. Els espais protegits a la Comunitat València.</p>	<p>BL3.1. Descriure la desigual distribució espacial i l'aprofitament divers d'alguns recursos naturals bàsics per a la vida dels sers humans, com ara l'aigua, el sòl i els boscos i identificar alguns problemes socials derivats del desigual accés a estos recursos a partir de diverses fonts d'informació.</p> <p>BL3.2. Debatre sobre l'impacte d'algunes actuacions humanes sobre el medi natural que suposen un aprofitament insostenible dels recursos naturals i proposar mesures que afavorisquen el desenvolupament sostenible i la conservació i protecció ambiental a partir d'exemples pròxims.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC SIEE</p>

Bloc 4: Història. Curs 1r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Nocions relatives al temps històric: marcs cronològics (milions d'anys, milers d'anys, segles), formes convencionals de representar el temps, duració, simultaneïtat, canvi i successió.</p> <p>Noció d'explicació causal i interpretació històrica.</p> <p>Fonts per al coneixement de la prehistòria i l'antiguitat: la importància de l'arqueologia.</p> <p>Paleolític: el procés d'hominització. La importància de l'ús del foc i el desenvolupament del llenguatge en les primeres organitzacions socials i les seues formes de vida: els caçadors i recol·lectors. El seu impacte</p>	<p>BL4.1. Distingir diferents marcs temporals en la prehistòria i l'antiguitat dels principals processos de canvi al seleccionar l'escala en la línia de temps utilitzada per a representar-los i mostrar la duració i simultaneïtat d'estos processos en una o diverses línies de temps i mapes històrics.</p> <p>BL4.2. Establir cadenes de causes i conseqüències per a explicar els canvis que van donar lloc a la formació de les primeres societats humanes de caçadors i recol·lectors, les societats agrícoles, el sorgiment de les religions, la creació dels primers estats i imperis o les expansions grega i</p>	<p>CSC CAA</p> <p>CSC</p>

<p>ambiental.</p> <p>Neolític: la revolució agrària i l'expansió dels assentaments humans; artesania i comerç; organització social i diferències socials. Manifestacions culturals: rituals religiosos i obres d'art.</p> <p>La història antiga: les primeres civilitzacions: Mesopotàmia i Egipte. Les formes de dominació i organització política. La influència del medi físic i les activitats econòmiques. Les primeres religions i el paper dels temples. Innovacions tecnològiques: l'escriptura, la roda, utensilis metàl·lics.</p> <p>El món clàssic, Grècia: el sorgiment de les polis, la seua expansió comercial i política. Desigualtats socials i conflictes en la polis. L'imperi d'Alexandre el Gran i l'helenisme. Manifestacions culturals: l'art, la filosofia, la religió i la ciència.</p> <p>El món clàssic, Roma: l'evolució de l'organització política: la república i l'imperi; factors de la seua expansió pel Mediterrani i estratègies de dominació. L'economia i la importància dels esclaus i colons. El procés de romanització. La importància del cristianisme. L'art romà i les seues funcions.</p>	<p>romana.</p> <p>BL4.3. Descriure alguns fets i processos històrics com ara l'expansió de les polis gregues i de Roma, la formació d'imperis o la creació d'obres d'art amb funcionalitat civil o religiosa i posar exemples de com estos fets són el resultat de les decisions humanes d'acord amb les seues necessitats, interessos, valors o creences religioses en un context donat basant-se en l'ús de diverses fonts.</p> <p>BL4.4. Seleccionar la informació rellevant d'acord amb preguntes prèviament formulades sobre les característiques de les societats prehistòriques i antigues i els canvis que van experimentar, i plantejar-se el seu grau fiabilitat tenint en compte la manera en què s'han generat i obtingut i si són fonts primàries o secundàries.</p> <p>BL4.5. Analitzar des d'una perspectiva històrica el sorgiment de les primeres organitzacions humanes o alguns dels seus components essencials en un context d'història global o la creació d'estructures polítiques en les societats de l'antiguitat i comparar les formes socials i polítiques a què van donar lloc (democràcia, república o imperis) i els seus mecanismes d'expansió i consolidació del poder com l'helenització i la romanització.</p> <p>BL4.6. Reconèixer la diversitat interna en les societats agràries i grecoromanes en relació amb les desigualtats socials i situacions de marginació o exclusió social centrades especialment en la condició social de les dones i l'existència de l'esclavitud i demostrar l'existència d'estes situacions a partir de fonts iconogràfiques i textos de l'època.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>
--	---	---

Curs 2n ESO

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
------------	----------------------	----

<p>Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències, i el significat de les transformacions socials i espacials.</p> <p>Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics i geogràfics.</p> <p>Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics i geogràfics.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos.</p> <p>Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Ús de diversos procediments per a obtenir i registrar informació sobre fets històrics i geogràfics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara ús de biblioteques, eixides de camp o Internet.</p> <p>Lectura i interpretació de diversos tipus de mapes temàtics (coropletes, isocoropletes, de punts, de flux, etc.), de gràfiques (lineals, barres, circulars, piràmides de població, etc.), d'imatges i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p> <p>Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts.</p> <p>Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts.</p> <p>Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell.</p> <p>Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics i geogràfics.</p> <p>Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell: esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics (coropletes) o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, piràmides de població, etc.).</p> <p>Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics.</p>	<p>BL1.1. Planificar la realització d'una indagació individual amb la guia del docent sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a este nivell per mitjà de la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'estimació del temps necessari i l'organització del treball individual i grupal.</p> <p>BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, als quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus, eixides de camp) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació.</p> <p>BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesi de conclusions i situar els fets fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió, simultaneïtat i duració i en un context geogràfic.</p> <p>BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada.</p> <p>BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los i compartir esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CD</p>
--	---	---

<p>Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos pertanyents a diversos gèneres, mapes temàtics, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.</p> <p>Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu.</p> <p>Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell.</p> <p>Assumpció de diferents rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions.</p> <p>Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu.</p> <p>Sentit crític i de la responsabilitat.</p>	<p>BL1.6. Descriure aquells aspectes relatius als coneixements i destreses històriques i geogràfiques que contribuïxen al desenvolupament de les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional i relacionar estes competències amb les professions on s'usen.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions i ser conscient se les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.</p>	<p>SIEE</p> <p>CSC CAA</p> <p>SIEE</p>
---	---	--

Bloc 2: El medi físic. Curs 2n ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La influència del medi natural en la desigual distribució de la població a diferents escales.</p>	<p>BL2.1. Destacar aquells elements del medi natural que limiten l'assentament humà i argumentar estos límits a partir d'exemples que facen referència a espais de tots els continents per mitjà de l'ús de mapes i altres fonts geogràfiques.</p>	<p>CMCT CSC</p>

Bloc 3: L'espai humà. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Distribució de la població a la Comunitat Valenciana, a Espanya, a Europa i al món: factors naturals i humans.</p> <p>Dinàmica i evolució actual de la població. Factors del creixement demogràfic. Anàlisi de diferents models demogràfics, atenent el nivell de desenrotllament dels territoris seleccionats.</p> <p>Característiques i estructura de la població (edat, sexe, activitat econòmica, etc.) segons el nivell de desenrotllament dels territoris seleccionats.</p> <p>Moviments migratoris actuals a Espanya, a Europa i al món. Factors de les migracions. Les seues conseqüències demogràfiques, socials, econòmiques i culturals en les zones d'eixida i en les zones d'arribada.</p> <p>Processos de canvi i conflictes socials. Diversitat social i cultural.</p> <p>Desigualtats socials i econòmiques en diferents escales. Processos d'integració social.</p> <p>Polítiques demogràfiques actuals davant de problemes com l'explosió demogràfica, el creixent consum de recursos i la producció d'aliments, l'envelliment de la població o la intensificació de les migracions.</p> <p>L'expansió urbana actual a Espanya, Europa i al món. Localització de les principals aglomeracions urbanes. Creixement de les ciutats i processos d'ocupació de l'espai rural. Transformacions paisatgístiques</p> <p>El procés d'urbanització i la seua relació amb els mitjans de transports i infraestructures de comunicació. Les funcions urbanes i la seua projecció en el territori: estructura de l'espai urbà atenent els diferents usos del sòl (residencial, comercial, industrial, financer, etc.).</p> <p>La ciutat com a centre dinamitzador de l'economia i d'articulació del territori. Sistema de jerarquització urbana. El sistema urbà valencià.</p> <p>Problemes socials actuals relacionats amb el funcionament de les ciutats: l'abastiment creixent de productes i servicis, la falta d'equipaments i la segregació social.</p> <p>Pressió sobre el medi ambient provocada per l'expansió de les ciutats: l'empremta ecològica, la contaminació mediambiental i la generació de</p>	<p>BL3.1. Descriure la distribució de la població i de les principals aglomeracions urbanes a la Comunitat Valenciana, Espanya, a Europa i al món i relacionar-la amb diversos factors naturals i humans, per mitjà de la interpretació de mapes temàtics i d'imatges obtingudes per satèl·lit.</p>	<p>CSC CAA</p>
	<p>BL3.2. Relacionar els factors que expliquen la dinàmica natural de la població amb l'estructures demogràfica en països amb diferent nivell de desenrotllament humà i econòmic i deduir alguns problemes actuals que es deriven d'esta interrelació per mitjà de l'anàlisi de diferents gràfiques i mapes.</p>	<p>CSC CAA</p>
	<p>BL3.3. Explicar els moviments migratoris i les seues conseqüències de caràcter demogràfic, econòmic i polític a partir de l'estudi d'exemples apareguts en els mitjans de comunicació i mostrar la interconnexió entre regions que generen estos desplaçaments per mitjà de mapes de flux on es representen les direccions i la magnitud de la migració.</p>	<p>CSC CAA</p>
	<p>BL3.4. Debatre sobre alguns problemes demogràfics actuals i argumentar la validesa de les polítiques demogràfiques desenrotllades per a resoldre estos problemes a partir de l'anàlisi dels seus efectes descrits en informes institucionals adaptats al nivell de l'alumnat.</p>	<p>CSC CAA SIEE</p>
	<p>BL3.5 Distingir diferents paisatges urbans com a resultat de la seua diversa funcionalitat en el procés d'urbanització per mitjà de l'observació directa i l'anàlisi d'imatges i justificar la importància de la ciutat en l'organització de territoris concrets.</p>	<p>CSC</p>
	<p>BL3.6. Explicar els processos de canvi que experimenten els espais urbans a partir de l'anàlisi de les transformacions (paisatgístiques, funcionals, socials i territorials) i detectar els problemes urbans consegüents i les polítiques</p>	<p>CSC CAA</p>

<p>residus urbans com a límits al creixement urbà. Polítiques urbanes i actuacions actuals per a millorar la qualitat de vida i solucionar els problemes derivats del creixement de la població en les ciutats. Contribució activa al manteniment del medi ambient.</p>	<p>urbanístiques relacionades amb l'expansió urbana.</p>	
---	--	--

Bloc 4: Història. Curs 2n ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Nocions relatives al temps històric: duració, simultaneïtat, canvi i successió. Noció d'explicació causal i interpretació històrica. Fonts per al coneixement de la història medieval i moderna. Els límits de les fonts. La crisi de l'Imperi Romà, les invasions germàniques i la divisió política d'occident: els regnes germànics, Bizanci i l'expansió de l'Islam. La formació de les societats feudals a occident: senyors i llauradors; privilegiats i no privilegiats. El paper de l'església medieval. L'expansió comercial i la recuperació de les ciutats. L'expansió militar europea: les croades. El domini musulmà de l'al-Àndalus i la seua evolució (Emirat i Califat de Còrdova). L'expansió dels regnes cristians: el procés de conquesta, repoblació i colonització. El Regne de València. La diversitat cultural i la seua difusió: el paper de l'Escola de Traductors de Toledo i el Camí de Sant Jaume. Les manifestacions artístiques de l'art romànic, gòtic i islàmic i el patrimoni historicoartístic. Conflictes entre musulmans, jueus i cristians. Situacions de marginació i exclusió social. La baixa edat mitjana a Europa (segles XIV i XV). La crisi de la baixa edat mitjana: la pesta negra. L'enfortiment de la monarquia. Les corts medievals. Els canvis culturals en l'edat moderna: el Renaixement i l'humanisme; la seua influència en la revolució científica. L'evolució de les manifestacions artístiques en l'edat moderna: l'art del</p>	<p>BL4.1. Identificar les diferents fases de processos de llarga duració com ara l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics com el romànic, gòtic, el Renaixement i el Barroc i assenyalar els canvis i les continuïtats rellevants que es donen en estos processos.</p> <p>BL4.2. Establir relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics que es desenrotllen en l'edat mitjana i moderna i contrastar diverses explicacions historiogràfiques sobre estos processos.</p> <p>BL4.3. Comparar diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions i explicar a partir d'esta comparació alguns conflictes socials en l'edat mitjana, les desigualtats de classe i gènere, els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com ara l'humanisme i la revolució científica.</p> <p>BL4.4. Contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi, i mostrar els límits d'estes fonts en relació amb el caire derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p> <p>BL4.5. Destacar amb perspectiva històrica fets com el Camí de Sant</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC CCLI</p>

<p>Renaixement i del Barroc.</p> <p>Els descobriments geogràfics: l'expansió de Castella i Portugal. La conquesta i colonització d'Amèrica i les conseqüències en les societats indígenes.</p> <p>La formació de la Monarquia Hispànica. Estratègies d'enfortiment i expansió territorial: les guerres i les polítiques dinàstiques.</p> <p>Els conflictes socials i religiosos i els canvis polítics en l'edat moderna: les reformes protestants, la contrareforma catòlica i les guerres de religió, la Guerra dels Trenta Anys.</p> <p>Les monarquies absolutes i el parlamentarisme.</p>	<p>Jaume, en tant que via de difusió de la cultura medieval, la formació de l'al-Àndalus, el procés de configuració de la Monarquia Hispànica, o la influència de l'humanisme i inferir la relació d'estos fets del passat amb fenòmens posteriors com el llegat cultural, el patrimoni històric, la influència d'un moviment cultural en l'art i la ciència o la identitat d'algunes comunitats o col·lectius.</p> <p>BL4.6. Destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'edat mitjana i moderna en tant que ha suposat un enriquiment del nostre patrimoni cultural i plantejar-se com les diferències culturals van donar lloc també a situacions de discriminació (persecucions religioses, colonització americana, esclavitud) a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.</p>	<p>CSC CEC</p> <p>CSC CEC</p>
--	--	--

Curs 3r ESO

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història Curs. 3r ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències, i el significat de les transformacions espacials relacionades amb les activitats econòmiques i polítiques.</p> <p>Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos geogràfics rellevants de caràcter econòmic i polític.</p> <p>Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets geogràfics de naturalesa econòmica i política.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos.</p> <p>Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Ús de diversos procediments per a obtenir i registrar informació sobre fets geogràfics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i</p>	<p>BL1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre problemes geogràfics amb la supervisió del docent per mitjà de la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis sobre la diversitat espacial, la interacció que hi ha entre l'espai geogràfic i els canvis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'estimació del temps necessari i l'organització del treball individual i grupal.</p> <p>BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus (mapes, infografies, gràfiques), usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, eixides de camp) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de busca, registre,</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CAA CCLI SIEE</p>

<p>obtinguts per diversos mitjans com ara l'ús de biblioteques, eixides de camp o Internet.</p> <p>Lectura i interpretació de diversos tipus de mapes temàtics (coropletes, isocoropletes, de punts, de flux, etc.), de gràfiques (lineals, barres, circulars, piràmides de població, etc.), d'imatges i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p> <p>Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts.</p> <p>Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts.</p> <p>Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell.</p> <p>Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes geogràfics relacionats amb les activitats econòmiques i polítiques.</p> <p>Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell: esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics (coropletes) o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, piràmides de població, etc.).</p> <p>Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis, la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics.</p> <p>Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, mapes temàtics, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.</p> <p>Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu.</p> <p>Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats. Autoconcepte positiu.</p>	<p>selecció i organització de la informació.</p> <p>BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la representació en forma de gràfiques, diagrames, taules, mapes, informes o síntesi de conclusions, usar destreses cartogràfiques i analitzar els fets geogràfics des d'una perspectiva que relacione espais de diferent orde de magnitud.</p> <p>BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada.</p> <p>BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los i compartir esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb els coneixements corresponents al Batxillerat i analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>CAA CSC</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CAA CD SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CAA SIEE CSC</p>
---	--	---

<p>Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu. Sentit crític i de la responsabilitat.</p>	<p>BL1.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat i buscar solucions alternatives.</p>	<p>CAA SIEE CSC</p>
---	--	-----------------------------

Bloc 2: El medi físic. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La repercussió dels riscos naturals com a fre del procés de desenrotllament econòmic i social de les zones més vulnerables.</p>	<p>BL2.1. Argumentar com els riscos naturals poden representar un fre en el procés de desenrotllament econòmic i social de les àrees afectades, i fer referència als factors físics, a les desigualtats socials i a les limitacions econòmiques i tècniques dels països menys desenrotllats i fer propostes per a millorar la protecció de la població més vulnerable.</p>	<p>CMCT CSC SIEE</p>

Bloc 3: L'espai humà. Curs 3r ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Activitats econòmiques i espais geogràfics: funcionament del sistema econòmic capitalista: principis bàsics, polítiques i agents econòmics; problemes socials i desequilibris territorials derivats d'una economia de mercat segons el nivell de desenrotllament econòmic. Divisió internacional del treball: desigualtats regionals en la producció i consum de béns i servicis. Els sectors econòmics i la formació d'espais geogràfics (agraris, industrials i turístics): elements, funcionament, processos de canvi, transformacions espacials i paisatges característics. Tendències actuals i perspectives de futur. Localització i característiques de les principals zones productores i consumidores de recursos naturals, productes agraris i manufacturats, i de</p>	<p>BL3.1. Explicar la localització de les principals zones productores i consumidores de recursos naturals, productes agraris i manufacturats i situar-les en el seu context geopolític considerant diferents escales d'anàlisi i l'ús de mapes temàtiques i dades estadístiques. BL3.2. Diferenciar els paisatges representatius dels diversos espais econòmics a partir d'imatges, croquis i plànols i descriure la seua distribució en regions de distinta escala considerant factors de tipus ambiental i social. BL3.3. Relacionar les actuacions dels agents socials i polítics sobre l'espai geogràfic amb la necessitat de satisfer les necessitats socials bàsiques</p>	<p>CSC CSC CSC</p>

<p>servicis, així com dels focus d'activitat econòmica a la Comunitat Valenciana, a Espanya, a Europa i al món.</p> <p>Les infraestructures de transports, de les xarxes de comunicació i dels intercanvis comercials i el seu paper en la mundialització de les activitats econòmiques.</p> <p>Problemes socials i desenrotllament humà desigual a Espanya, Europa i al món. El problema del deute extern dels països pobres: repercussions socials i econòmiques.</p> <p>El medi natural com a recurs per al desenrotllament de les diferents activitats econòmiques. Problemes mediambientals: deteriorament del medi natural i esgotament dels recursos naturals.</p> <p>Conscienciació de la necessitat de racionalitzar el consum dels recursos naturals i de reduir els efectes nocius de l'activitat econòmica en el medi.</p> <p>Mesures correctores i polítiques de conservació i protecció del Medi ambient: aprofitament sostenible dels recursos naturals (fonts d'energia i matèries primeres), racionalització de la producció d'aliments i de manufactures i aposta per les fonts d'energia renovables.</p> <p>Organització territorial i espai geogràfic: l'organització política del territori i el traçat de les fronteres. L'organització territorial d'Espanya (model autonòmic) i de la Unió Europea com a processos en construcció.</p> <p>Els sistemes polítics al món: tipus, funcionament i conflictes.</p> <p>Desequilibris territorials, desigualtats polítiques i socials actuals (gènere, nivell de riquesa, desenrotllament humà...) en diferents escales territorials.</p> <p>Les relacions internacionals: aliances, organismes supraestats (OTAN, ONU, etc.) i conflictes polítics. El paper d'Espanya al món.</p>	<p>(alimentació, vivenda, desplaçament i oci) i seleccionar exemples de com eixos comportaments i interessos tenen conseqüències ambientals i socioeconòmiques en el context d'una economia de mercat, per a comprendre millor els processos econòmics i polítics més significatius.</p> <p>BL3.4. Analitzar la dinàmica i el funcionament d'espais geogràfics de diferent orde de magnitud i la globalitat de les interconnexions que els configuren i exemplificar-les tenint com a referència l'intercanvi de productes i béns (xarxes de transport) i d'informació (infraestructures de comunicació), el desplaçament de població i la presa de decisions polítiques i econòmiques.</p> <p>BL3.5 Delimitar els desequilibris territorials i la dimensió espacial de les desigualtats socials quant al desenrotllament humà i aplicar estes nocions a l'anàlisi de fets de l'actualitat relatats per els mitjans de comunicació considerant el seu possible caire informatiu.</p> <p>BL3.6. Estimar el grau d'adoneïtat d'algunes polítiques socials, econòmiques o territorials quant a la seua capacitat per a generar conflictes polítics, desigualtats socials i problemes mediambientals, i adoptar una actitud crítica i elaborar propostes basades en el respecte als drets humans i el desenrotllament sostenible.</p> <p>BL3.7. Explicar les transformacions dels espais, territoris i paisatges fent referència a processos econòmics i polítics i destacar la importància de la dimensió temporal dels fenòmens geogràfics a l'hora de comprendre la realitat actual.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC CAA</p> <p>CSC SIEE</p> <p>CSC CAA</p>
--	---	--

Curs 4t ESO

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC

<p>Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i conseqüències, el significat i les transformacions de la història contemporània.</p> <p>Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics contemporanis.</p> <p>Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos.</p> <p>Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Ús de diversos procediments per a obtenir i registrar informació sobre fets històrics contemporanis a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara ús de biblioteques, visites a museus o Internet.</p> <p>Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts.</p> <p>Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts.</p> <p>Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell.</p> <p>Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics contemporanis.</p> <p>Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació: esquemes, mapes conceptuals, mapes històrics, línies de temps o gràfiques estadístiques.</p> <p>Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar les interconnexions que subjauen en el procés de globalització.</p> <p>Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, línies de temps, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.</p> <p>Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu.</p>	<p>BL1.1. Planificar la realització d'una indagació sobre les causes i les conseqüències de fets i processos històrics contemporanis, definir problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal amb l'ajuda del docent.</p> <p>BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, museus) i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació.</p> <p>BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesi de conclusions i reconèixer la importància de la perspectiva històrica per a donar sentit als fets històrics fonamentals.</p> <p>BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar la terminologia conceptual adequada.</p> <p>BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los i compartir esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.</p> <p>BL1.6. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb els coneixements corresponents al Batxillerat i</p>	<p>CAA SIEE</p> <p>CAA CCLI SIEE</p> <p>CAA CSC</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CAA CD SIEE</p> <p>SIEE CAA</p>
--	--	--

<p>Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir. Diàleg igualitari. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Imaginació i creativitat. Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu. Proactivitat. Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat. Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu. Sentit crític i de la responsabilitat.</p>	<p>analitzar els coneixements, habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les pròpies aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions vocacional.</p> <p>BL1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL1.8. Realitzar de forma eficaç tasques o projectes, tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient se les seues fortaleces i debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat en la busca de solucions alternatives.</p>	<p>CSC</p> <p>CAA SIEE CSC</p> <p>CAA SIEE CSC</p>
---	--	--

Bloc 2: El segle XVIII i la crisi de l'Antic Règim. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Els canvis polítics en l'Antic Règim: absolutisme i parlamentarisme. El cas anglès. La crisi de l'Antic Règim a França i a Espanya. Les idees de la Il·lustració i la seua influència en l'acció política i el canvi cultural. Els avanços científics i la seua repercussió social. Els canvis en el procés creatiu. Els moviments artístics a Europa als segles XVII i XVIII.</p>	<p>BL2.1. Descriure les característiques de les societats de l'Antic Règim en les seues dimensions econòmica, social, política i cultural i inferir les contradiccions que provoquen la seua crisi i el desenrotllament del parlamentarisme.</p> <p>BL2.2. Registrar els principals avanços que propicia la revolució científica des dels segles XVII i XVIII per mitjà d'una línia de temps i posar exemples de com van afectar la vida de les persones a partir de descripcions o relats de la vida quotidiana.</p> <p>BL2.3. Exposar algunes de les idees de la Il·lustració a partir de textos dels mateixos il·lustrats i interpretar el seu abast com a nou moviment cultural i social a Europa i a Amèrica i les seues propostes de reforma política que</p>	<p>CSC</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CSC CEC</p>

	qüestionaven l'absolutisme.	
--	-----------------------------	--

Bloc 3: L'era de les revolucions. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Noció d'interpretació històrica i explicació causal. Noció de crisi. La crisi de l'Antic Règim i les revolucions liberals i burgeses en el segle XVIII: canvis polítics i socials. Causes i conseqüències de la Revolució Francesa. Etapes de la revolució. Interpretacions sobre el seu significat històric. Les revolucions liberals i la Restauració en el segle XIX a Europa i Amèrica: processos unificadors i independentistes. Els nacionalismes. La revolució industrial. Els factors de la revolució industrial. La difusió des de Gran Bretanya a la resta d'Europa. La industrialització a Espanya. Noció de revolució. La idea de "progrés" i la revolució tecnicocientífica. Controvèrsia sobre les conseqüències de la Revolució Industrial: canvis socials i econòmics, desigualtats i conflictes socials. Els avanços científics i tecnològics, la seua influència en la vida quotidiana i en el creixement econòmic.</p>	<p>BL3.1. Identificar els principals canvis i continuïtats que van marcar les revolucions liberals a Europa (especialment a França i a Espanya) i a Amèrica referits als aspectes polítics, socials i econòmics i ressaltar les transformacions més significatives.</p>	CSC
	<p>BL3.2. Discutir l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris que es van desenrotllar a finals del segle XVIII i la primera mitat del segle XIX a partir dels testimonis dels seus coetanis i argumentar el seu valor com a evidència històrica.</p>	CSC
	<p>BL3.3. Explicar el procés de revolució industrial, atenent diversos factors, i les seues conseqüències econòmiques, socials i polítiques i constatar el seu caràcter desigual en diversos països europeus i especialment a Espanya i el fet diferencial del cas anglès per ser un país pioner.</p>	CSC
	<p>BL3.4 Comparar els resultats positius i negatius a curt i llarg termini de les revolucions industrials i els avanços científics i tecnològics paral·lels quant a les condicions de vida i de treball de les persones i debatre sobre en quin grau estes revolucions van suposar un progrés per a la humanitat aportant evidències a favor i en contra.</p>	CSC CMCT

Bloc 4: El desenrotllament del capitalisme, l'imperialisme i la I Guerra Mundial. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>L'imperialisme en el segle XIX: causes de l'expansió colonial i conflictes internacionals. Conseqüències de l'imperialisme en les metròpolis i en les colònies. Noció d'explicació causal: causes llunyanes i immediates de "la Gran</p>	<p>BL4.1. Explicar les causes de la I Guerra Mundial i el seu desenrotllament fent referència a les tensions imperialistes i nacionalistes sorgides en l'últim quart del segle XIX i principis del XX i distingir les causes immediates de les que tenen un origen en un termini de temps major amb l'ajuda d'una</p>	CSC

<p>Guerra” (1914.1919). Desenrotllament de la guerra i les seues conseqüències: els tractats de pau, canvis socials. La seua influència en l'àmbit dels costums, la creació artística i les mentalitats.</p> <p>La Revolució Russa. Orígens. La influència del comunisme en la postguerra.</p>	<p>línia del temps.</p> <p>BL4.2. Analitzar algunes de les transformacions polítiques de la guerra i dels tractats de pau com ara la Revolució Russa, els canvis en el mapa polític d'Europa i les relacions de poder a escala mundial i deduir com això va afectar els sentiments i mentalitats de les societats dels països contendents quant als desitjos de revenja, de millorar la situació de les dones o de la participació ciutadana.</p> <p>BL4.3. Reconèixer obres d'art representatives de diferents moviments artístics del segle XIX i principis del segle XX i interpretar-les considerant el context històric en què els artistes van produir estes obres i la seua original contribució al desenrotllament cultural.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC CEC</p>
--	--	-------------------------------

Bloc 5: Les crisis d'entreguerres i la II Guerra Mundial. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Noció de crisi: la crisi dels estats liberals a Europa i la societat de masses. El feixisme italià i el nazisme alemany: orígens i desenrotllament. La crisi de 1929 i la Gran Depressió.</p> <p>La II República a Espanya: els problemes polítics, socials i econòmics i l'obra reformadora. Els conflictes interns i la reacció als canvis.</p> <p>Els orígens de la Guerra Civil Espanyola, les seues conseqüències i el context internacional.</p> <p>Noció de causalitat múltiple: context internacional i causes de la II Guerra Mundial.</p> <p>Fases de la guerra: te guerra europea a guerra mundial. Les repercussions en la població civil i la rereguarda.</p> <p>L'Holocaust. Les evidències històriques i la diversitat d'interpretacions historiogràfiques.</p>	<p>BL5.1. Explicar la crisi dels estats liberals i l'auge dels feixismes a Europa fent referència a les conseqüències de la I Guerra Mundial, la Revolució Russa i la crisi de 1929 relacionant diverses causes i conseqüències i establir connexions amb fets posteriors com les crisis econòmiques i la persistència de moviments extremistes en l'actualitat utilitzant diverses fonts d'informació especialment els mitjans de comunicació.</p> <p>BL5.2. Analitzar l'evolució de la II República, els desafiaments socials, econòmics i polítics que va tractar d'afrontar per mitjà de reformes i relacionar tot això i el context internacional amb la guerra civil.</p> <p>BL5.3. Analitzar l'evolució de la II Guerra Mundial per a convertir-se en una guerra total a partir d'una narració dels fets amb el suport d'una línia de temps i mapes de diferent escala i establir algunes conseqüències demogràfiques, socials i polítiques de la guerra basant-les en gràfiques, mapes i descripcions de la vida quotidiana.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>

	BL5.4. Debatre sobre com va ser possible l'Holocaust a partir de les decisions i accions d'individus tenint en compte la seua mentalitat, els seus sentiments i els interessos polítics en el context del règim nazi i la II Guerra Mundial i justificar el seu lloc en la memòria històrica de la humanitat a partir de testimonis i víctimes i d'imatges.	CSC
--	---	-----

Bloc 6: El món després de 1945. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La diversitat dels processos de descolonització a Àsia i Àfrica. El neocolonialisme com nova forma de dependència i nous desequilibris territorials i desigualtats socials.</p> <p>La nova geopolítica mundial després de la II Guerra Mundial: la guerra freda, les seues fases, l'àmbit geogràfic i seus protagonistes.</p> <p>Els plans de reconstrucció postbèl·lica. La creació de l'estat de benestar a Europa. La creació del Mercat Comú i el procés cap a la creació de la Unió Europea.</p> <p>Evolució de les societats dels Estats Units i de la URSS i els seus aliats.</p>	BL6.1. Descriure els canvis resultat dels processos de descolonització després de la II Guerra Mundial per mitjà de la comparació de mapes històrics i reconèixer els seus límits tenint en compte la permanència de llaços de dependència entre les antigues metròpolis i els nous estats i la seua contribució a l'existència de desequilibris territorials i desigualtats socials actuals.	CSC
	BL6.2. Explicar les causes de la guerra freda i destacar la importància de les decisions humanes i l'enfrontament ideològics i establir les repercussions d'este enfrontament relatives als avanços econòmics, socials, com ara el desenrotllament de l'estat del benestar a Europa Occidental, i polítics i l'existència de diversos conflictes d'àmbit global.	CSC
	BL6.3. Interpretar la construcció de la Unió Europea com un procés gradual reflectint en una línia de temps les fites que han marcat el ritme del procés i destacar el fet d'haver creat un marc comú de convivència entre països que s'havien enfrontat en guerres.	CSC

Bloc 7: Espanya: de la dictadura franquista a la democràcia. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
La dictadura de Franco a Espanya: característiques, mecanismes de control del poder, suports socials i oposició.	BL7.1. Explicar les causes que van conduir a l'establiment d'una dictadura a Espanya, després de la Guerra Civil, i que es mantinguera fins a la mort del	CSC

<p>La crisi del franquisme: l'oposició política i els moviments socials. La crisi del petroli (1973) i la seua repercussió a Espanya. La transició política a Espanya: de la dictadura a la democràcia (1975.1982). L'acció social i el canvi polític: el pacte constitucional i la institucionalització de la democràcia. Els desafiaments del procés de consolidació democràtica: desmantellament del règim de la dictadura, colpisme, terrorisme, crisi econòmica i tensions nacionalistes i socials. La integració a Europa i a altres institucions internacionals i la nova situació geopolítica d'Espanya. Interpretacions historiogràfiques de la transició espanyola. El règim democràtic en la perspectiva de la història contemporània. El valor de la memòria històrica.</p>	<p>dictador i analitzar els factors interns i externs que van marcar la seua evolució assenyalant els canvis i les continuïtats més rellevants.</p> <p>BL7.2. Examinar els factors i els protagonistes individuals i socials que van impulsar el procés de transició democràtica i reconèixer els fets més destacats i els obstacles que van dificultar este procés a partir de la comparació de diverses interpretacions historiogràfiques.</p> <p>BL7.3. Comparar els processos de democratització que va representar la II República i el recent procés de transició tenint en compte els seus diferents contextos i debatre el paper exercit per la memòria històrica com referent de les decisions dels agents socials que van impulsar este procés.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p>
---	---	-----------------------

Bloc 8: Els desafiaments del segle XXI: canvis geopolítics, globalització i crisi ambiental. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>L'afonament dels règims soviètics i les seues conseqüències. Les regions emergents al voltant del Pacífic. Tensions geopolítiques: Orient Mitjà, repúbliques postsoviètiques, Àfrica subsahariana. Factors de la globalització econòmica, les relacions interregionals al món i els avanços tecnològics. Les crisis en el capitalisme: conseqüències econòmiques i socials Canvi climàtic i crisi ambiental: el factor humà i el model de desenrotllament. Conseqüències econòmiques i polítiques del canvi climàtic. Les perspectives històriques i geogràfiques com a formes de pensament per a entendre els problemes de les societats actuals i prendre decisions informades.</p>	<p>BL8.1. Reconèixer el nou orde mundial sorgit després de l'afonament de la URSS i altres països soviètics i destacar el paper dels Estats Units i Europa i el sorgiment potències emergents a Àsia i Amèrica i inferir les possibles conseqüències geopolítiques de la nova situació a partir de la comparació de dades socioeconòmiques.</p> <p>BL8.2. Posar en perspectiva el procés de globalització i destacar els factors relatius a la difusió de les tecnologies de la comunicació, als moviments de mà d'obra, de béns (de consum i culturals) i de capitals i les seues conseqüències a diverses escales (local, regional, nacional i global) i reflexionar sobre la importància de disposar d'una perspectiva històrica per a entendre el present i projectar un futur possible.</p> <p>BL8.3. Relacionar les manifestacions del canvi climàtic i de la crisi ambiental amb la nostra manera de viure i reconèixer els interessos enfrontats davant de les propostes per a afrontar este problema i les possibles conseqüències</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>

	en diversos àmbits a través de textos periodístics que informen sobre esta controvèrsia.	
--	--	--

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.